

Dosarul nr. 2ra-1173/22
2-20096006-01-2ra-26082022

Prima instanță: (Judecătoria Cimișlia, sediul Leova) Vl. Negru
Instanța de apel: (Curtea de Apel Comrat) D. Fujenco, A. Mironov, L. Caraianu

D E C I Z I E

26 octombrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Galina Stratulat
Victor Burduh
Nina Vascan
Aliona Miron

examinând recursul declarat de către Cazacu Carolina,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Cazacu Carolina
împotriva lui Sperciuc Ion cu privire la determinarea domiciliului copiilor minori,
încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori și compensarea cheltuielilor de
judecată,
împotriva deciziei Curții de Apel Comrat din 30 mai 2022,

c o n s t a t ă:

La 07 august 2020, Cazacu Carolina a depus cerere de chemare în judecată
împotriva lui Sperciuc Ion cu privire la determinarea domiciliului copiilor minori,
încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori și compensarea cheltuielilor de
judecată.

În motivarea acțiunii, Cazacu Carolina a menționat că la 10 septembrie 2005 a
înregistrat căsătoria cu Sperciuc Ion, iar la 06 martie 2018, căsătoria a fost desfăcută.

Din căsătorie la XXXXX s-a născut XXXXX, iar la XXXXX s-a născut
XXXXX.

Reclamanta a indicat că după desfacerea căsătoriei, copii se află la întreținerea
sa.

Totodată, reclamanta a specificat că pârâtul este angajat în calitate de operator
mecanic la SRL "Sade-Compagnie Generale de Travaux D 'Hydraulique", iar
deoarece nu deține actele în vederea probării circumstanțelor invocate, urmează a fi
reclamate de la Sperciuc Ion contractul individual de muncă și alte acte ce reflectă
veniturile acestuia.

Cazacu Carolina a solicitat determinarea domiciliului copiilor minori, XXXXX, XXXXX cu mama, încasarea de la Sperciuc Ion a pensiei pentru întreținerea copiilor minori în cuantum de 1/3 din toate veniturile începând cu 06 martie 2018 și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea Judecătoria Cimișlia, sediul Leova din 17 august 2021, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Cazacu Carolina.

S-a determinat domiciliul copiilor minori, XXXXX și XXXXX cu mama, Cazacu Carolina.

S-a încasat de la Sperciuc Ion în beneficiul Carolinei Cazacu pensia pentru întreținerea copilului minor, XXXXX în mărime fixă de 1 200 lei lunar, începând cu data depunerii cererii de chemare în judecată – 07 august 2020 și până la atingerea majoratului de către copil.

S-a încasat de la Sperciuc Ion în beneficiul Carolinei Cazacu pensia pentru întreținerea copilului minor, XXXXX în mărime fixă de 1 300 lei lunar, începând cu data depunerii cererii de chemare în judecată – 07 august 2020 și până la atingerea majoratului de către copil.

S-a încasat de la Sperciuc Ion în beneficiul statului suma de 900 lei cu titlu de taxă de stat.

Prin decizia Curții de Apel Comrat din 30 mai 2022, s-a admis apelul declarat de avocatul Șcheau Igor în interesele lui Sperciuc Ion și apelul declarat de Cazacu Carolina, s-a modificat hotărârea Judecătoria Cimișlia, sediul Leova din 17 august 2021 în partea cuantumului pensiei pentru întreținerea copiilor minori și a taxa de stat, cu micșorarea cuantumului pensiei pentru întreținerea copiilor minori XXXXX de la suma de 1200 lei lunar și respectiv 1300 lunar, la suma de 1 188,15 lei lunar pentru fiecare copil și suma taxei de stat de la 900 lei la suma de 855,46 de lei.

În rest, hotărârea instanței de fond a fost menținută.

La 03 august 2022, prin intermediul oficiului poștal, Cazacu Carolina a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea hotărârilor judecătorești cu emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie conform cerințelor indicate în cererea de chemare în judecată.

Recurenta Cazacu Carolina, în motivarea recursului a invocat că instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată și anume art. 75 și 76 din Codul familiei.

De asemenea, a menționat că a înaintat un demers de a fi anexat la materialele cauzei copia certificatului eliberat la 18 februarie 2022 de către SRL "Sade-Compagnie Generale de Travaux D 'Hydraulique", însă instanța de apel a respins demersul fără nici un motiv.

La 19 septembrie 2022, prin intermediul oficiului poștal, Sperciuc Ion, reprezentat de avocatul Șcheau Igor a depus referință la recursul declarat de Cazacu Carolina, prin care a solicitat să fie considerat ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Cu referire la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Comrat a emis dispozitivul deciziei la 30 mai 2022.

La 18 iulie 2022, Cazacu Carolina a recepționat decizia motivată a instanței de apel, fapt confirmat prin avizul de recepție (f. d. 233 Vol. I).

Astfel recursul declarat de Cazacu Carolina la 03 august 2022, se consideră depus în termenul prevăzut de lege.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 19 octombrie 2022, recursul declarat de către Cazacu Carolina a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Examinând materialele dosarului în raport cu temeiurile cererii de recurs, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul declarat de Cazacu Carolina din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

La caz, se reține că Cazacu Carolina a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Sperciuc Ion cu privire la determinarea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori, solicitând determinarea domiciliului copiilor minori, XXXXX și XXXXX cu mama, încasarea de la Sperciuc Ion a pensiei pentru întreținerea copiilor minori în quantum de 1/3 din toate veniturile.

Totodată, reclamanta a atenționat instanța de judecată referitor la faptul că pârâțul este angajat în calitate de operator mecanic la SRL "Sade-Compagnie Generale de Travaux D 'Hydraulique", iar avînd în vedere faptul că nu deține probe referitor la veniturile lui Sperciuc Ion, acestea urmează a fi reclamate de la pârât.

Fiind investită cu judecarea pricinii în cauză, prima instanță a determinat domiciliul copiilor minori, XXXXX și XXXXX cu mama, Cazacu Carolina și a dispus încasarea de la Sperciuc Ion în beneficiul Carolinei Cazacu pensia pentru întreținerea copilului minor, XXXXX în mărime fixă de 1 200 lei lunar și pentru întreținerea copilului minor, XXXXX în mărime fixă de 1 300 lei lunar.

Sperciuc Ion a invocat dezacordul cu hotărârea instanței de fond în partea ce ține de încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori.

De asemenea, Cazacu Carolina a invocat dezacordul cu hotărârea primei instanțe în partea încasării pensiei pentru întreținerea copiilor minori în mărime fixă, solicitînd încasarea acesteia în mărime de 1/3 din toate veniturile pârâtului.

Judecând cauza în ordine de apel, instanța de apel a modificat hotărârea Judecătorei Cimișlia, sediul Leova din 17 august 2021 în partea cuantumului pensiei pentru întreținerea copiilor minori, cu micșorarea cuantumului pensiei pentru întreținerea copiilor minori XXXXX și XXXXX de la suma de 1200 lei lunar și respectiv 1300 lunar, la suma de 1 188,15 lei lunar pentru fiecare copil, iar în rest, hotărârea instanței de fond a fost menținută.

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție analizând materialele anexate la dosar, în raport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, a ajuns la concluzia că soluția instanței de apel este pripită, deoarece a admis o examinare superficială a litigiului dedus judecății.

După cum rezultă din materialele cauzei, atât în cererea de chemare în judecată, cât și în cererea de apel, reclamanta Cazacu Carolina a menționat că Sperciuc Ion este angajat în calitate de operator mecanic la SRL "Sade-Compagnie Generale de Travaux D 'Hydraulique", motiv pentru care a solicitat încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori în cuantum de 1/3 din toate veniturile.

De asemenea, în cererea de apel, Cazacu Carolina a invocat că a solicitat instanței de fond reclamarea probelor de la pârât sau de la Compania la care este angajat ultimul, însă instanța în motivarea hotărârii nu a făcut nici o referire în acest sens.

La fel, în instanța de apel reclamanta a înaintat un demers de a fi anexată la materialele cauzei copia certificatului eliberată la 18 februarie 2022 de către SRL "Sade-Compagnie Generale de Travaux D 'Hydraulique" care probează veniturile lui Sperciuc Ion, însă instanța de apel a respins demersul fără o motivare rezonabilă (f. d. 209-2011 Vol. I).

Conform principiului rolului dirigitor al instanței judecătorești în proces, prevăzut de art. 9 din Codul de procedură civilă, instanței judecătorești îi revine un rol dirigitor în organizarea și desfășurarea procesului, ale cărui limite și al cărui conținut sînt stabilite de prezentul cod și de alte legi.

Instanța judecătorească explică participanților la proces drepturile și obligațiile lor procesuale, preîntîmpină asupra urmărilor pe care le poate implica exercitarea sau neexercitarea actului procesual, le acordă sprijin în exercitarea drepturilor, ordonă, la solicitarea părților și altor participanți la proces, prezentarea de probe care să contribuie la adoptarea unei hotărâri legale și întemeiate, conduce dezbaterile judiciare, informează părțile despre posibilitatea inițierii procesului de mediere și ia orice alte măsuri necesare bunei desfășurări a procesului, pune în discuția părților și altor participanți la proces orice împrejurare de fapt sau de drept, efectuează alte acțiuni prevăzute de lege.

Respectiv, Colegiul atestă că instanțele inferioare au ignorat solicitarea reclamantei de a anexa la materialele cauzei certificatul privind veniturile pârâtului, iar drept urmare s-au abținut de a da un răspuns special și explicit la cele mai importante întrebări deduse soluționării.

Ca urmare, acest argument a rămas fără o apreciere juridică, deși urma a fi verificat și analizat minuțios întru soluționarea corectă a litigiului.

În conformitate cu art. 119 alin. (1) din Codul de procedură civilă, probele se adună și se prezintă de către părți și de alți participanți la proces. Dacă în procesul

de adunare a probelor apar dificultăți, instanța este obligată să contribuie, la solicitarea părților și altor participanți la proces, la adunarea și prezentarea probelor necesare, cu excepția cazurilor în care instanța constată că cererea de reclamare a probelor este înaintată în mod neîntemeiat și cu scopul vădit de a tergiversa examinarea cauzei sau proba reclamată este în mod vădit lipsită de relevanță. Probele se prezintă în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare în termenul stabilit de instanță, dacă legea nu prevede altfel.

Tot aici, este de menționat că la soluționarea demersului privind prezentarea probelor suplimentare, instanța de apel urma să se călăuzească de prevederile art.372 din Codul de procedură civilă, care stabilește că, părțile și alți participanți la proces au dreptul să prezinte noi probe dacă acestea respectă prevederile art.119¹ alin. (2), dacă acestea nu au fost reclamate de către prima instanță la cererea participanților la proces sau dacă au fost restituite în mod nejustificat de către prima instanță.

Colegiul menționează că în conformitate cu art. 26 din Codul de procedură civilă, procesele civile se desfășoară pe principiul contradictorialității și egalității părților în drepturile procedurale.

Contradictorialitatea presupune organizarea procesului astfel încât părțile și ceilalți participanți la proces să aibă posibilitatea de a-și formula, argumenta și dovedi poziția în proces, de a alege modalitățile și mijloacele susținerii ei de sine stătător și independent de instanță, de alte organe și persoane, de a-și expune opinia asupra oricărei probleme de fapt și de drept care are legătură cu cauza dată judecării și de a-și expune punctul de vedere asupra inițiativelor instanței.

Instanța care judecă cauza își păstrează imparțialitatea și obiectivitatea, creează condiții pentru exercitarea drepturilor participanților la proces, pentru cercetarea obiectivă a circumstanțelor reale ale cauzei.

Egalitatea părților în drepturile procedurale este garantată prin lege și se asigură de către instanță prin crearea posibilităților egale, suficiente și adecvate de folosire a tuturor mijloacelor procedurale pentru susținerea poziției asupra circumstanțelor de fapt și de drept, astfel încât nici una dintre părți să nu fie defavorizată în raport cu cealaltă.

Iar, art. 27 din Codul de procedură civilă prevede că, disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.

Instanța nu admite dispunerea de un drept sau folosirea modalității de apărare dacă aceste acte contravin legii ori încalcă drepturile sau interesele legitime ale persoanei.

Drept urmare, Colegiul consideră că această împrejurare prezintă o obligație a instanței de a supune aprecierii probelor și a acorda posibilitate părților pentru folosirea tuturor mijloacelor procedurale întru demonstrarea circumstanțelor invocate în acțiunea înaintată, or, în opinia recurentei, anume certificatul privind veniturile lui Sperciuc Ion constituie o probă relevantă pentru soluționarea justă a litigiului.

În această ordine de idei, Colegiul consideră că instanța de apel a examinat cauza cu încălcarea normelor de drept procedural, încălcând flagrant disponibilitatea

în drepturi a participanților la proces, ce constă în posibilitatea de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare, astfel, prin urmare fiind admisă încălcarea prevederilor art. 26 și 27 din Codul de procedură civilă, ceea ce în conformitate cu art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, constituie temei de casare a deciziei instanței de apel.

Prin urmare, în condițiile în care reclamanta a fost privată de dreptul de a reclama și prezenta probe, instanța de recurs conchide că acest fapt constituie o îngărădire a dreptului acesteia de a beneficia de un proces echitabil, cu respectarea principiilor procesului civil reglementate atât de legislația națională, cât și cea internațională.

Conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, principiul egalității armelor semnifică tratarea egală a părților pe toată durata desfășurării procedurii în fața unui tribunal, fără ca una dintre ele să fie avantajată în raport cu cealaltă parte din proces.

Acest principiu este unul dintre elementele procesului echitabil, ce impune fiecărei părți să i se ofere posibilitatea rezonabilă de a-și susține cauza sa, în condiții care să nu o plaseze într-o situație de net dezavantaj în raport cu adversarul ei (hotărârea în cauza Ankerl v. Elveția din 18 februarie 1997).

În aceste condiții, este cert că instanța de apel a admis încălcări de ordin procesual care au dus la soluționarea greșită a litigiului, instanța de recurs fiind în imposibilitate să înlăture erorile judiciare depistate.

Totodată, Colegiul relevă că la cererea de recurs, Cazacu Carolina a anexat copia certificatului eliberat la 18 februarie 2022 de către SRL "Sade-Compagnie Generale de Travaux D 'Hydraulique", probă care a fost respinsă de instanța de apel.

Astfel, reieșind din prevederile art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, conform cărora instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi, Colegiul consideră că cauza urmează a fi restituită în instanța de apel, deoarece prin refuzul instanței de apel de a anexa la materialele cauzei proba respectivă, recurentei nu i s-a oferit posibilitatea de a-și apăra în mod efectiv drepturile și interesele.

Dat fiind faptul că instanța de apel a emis o decizie pripită și nu a elucidat toate circumstanțele pertinente speței, iar lichidarea acestor lacune în cadrul procedurii de examinare în recurs nu este posibilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia necesității admiterii recursului declarat de Cazacu Carolina, de a casa integral decizia instanței de apel și de a trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și, reexaminând cauza, să emită o hotărâre legală și întemeiată.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Cazacu Carolina.

Se casează integral decizia Curții de Apel Comrat din 30 mai 2022, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Cazacu Carolina împotriva lui Sperciuc Ion cu privire la determinarea domiciliului copiilor minori, încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori și compensarea cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Comrat, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Galina Stratulat

Victor Burduh

Nina Vascan

Aliona Miron